Invigningstal för kulturhuset Ravinen

Ja, vi är ju här på ett fantastiskt ställe som med sin kulturella bredd kommer att betyda åtskilligt. Det säger också väldigt mycket om den bredd och långsiktiga intensitet som utmärker Ulla och Gustav Kraitz. De skapade ju i för flera årtionden sedan ”Ulla & Gustav Kraitz Kulturstiftelse” och har i många årtionden arbetat för att finansiera och få till stånd Ravinen.

Det här blir ju en central mötesplats för konst, design och musik och kommer att bidra till att ytterligare lyfta Båstad och Bjärehalvön.

Den här byggnaden – med Pontus Möller som arkitekt – har ju Konsertsal, Restaurang, Designgalleri, Konstlokaler och dessutom en lokal som är på en halv procent av helheten och där Ulla och Gustav Kraitz konst, främst skulpturer, går att se. Men bara exempel på en del av deras konst. De är ju nog de internationellt sett bredaste svenska konstnärerna.

Gustavs bakgrund är mycket speciell. I Andra världskrigets slutskede deporterade de framträngande ryssarna tusentals ungrare. Inte minst de unga, många hade engagerat sig för de demokratiska partisanerna, togs urskillningslöst. Gustav, som då nyligen börjat på Konsthögskolan i Budapest sändes till tvångsarbete i kolgruva i Sovjetunionen. Samma vecka greps Raoul Wallenberg – också i Budapest – av Sovjet och sändes till fängelse i Moskva, där han avrättades. Det är ett av motiven för Gustav Kraitz att vara konstnärligt engagerad för Raoul Wallenberg.

Under fem år skyfflade Gustav kol i arbetslägret. Endast en av tio av de deporterade överlevde och Gustav är nu den ende överlevande. När Gustav kom tillbaka till Budapest fullföljde han sina studier och lyckades 1956 fly till Sverige.

I Sverige träffade han Ulla, för 60 år sedan. Ulla hade då nyligen gått ut Konstfack och haft sin första separatutställning. Deras möte, på en grupputställning där de båda var med, blev starten på ett så småningom närmast symbiotiskt konstnärsliv.

Makarna Kraitz har rest med sin konst. Deras verk har visats över hela världen. De är nog Sveriges mest internationella konstnärer. Min egen relation till Gustav och Ulla handlar mycket om USA Jag har haft tillfälle att vara med Gustav och träffat folk i USA.

När jag var svensk generalkonsul i New York i början på 2000-talet kunde jag från mitt kontorsfönster på 47 gatan på Manhattan se Kraitz' Wallenbergmonument, som står mitt i trafiken på Andra avenyn, just utanför FN-byggnaden. Wallenbergmonumentet, som möjliggjordes av svensken Marcus Storch – som är närvarande här – vars arbete och finansiering gjorde detta mest betydande svenskanknutna monumentet i New York möjligt. Det består av fem pelare – som associerar till Europas utbrända städer vid krigets slut – och på en av dem vilar ett blått klot, hoppets klot. "Hope", heter skulpturen. Den svarta diabasen, Bohusläns svarta sten, har sin knytning både till det svenska urberget och lägrens svarta kol. Vid foten av skulpturen står en portfölj i brons – den bevarade väska som Wallenberg lämnade efter sig.

Gustav har också gjort en Wallenbergskulptur utanför Utrikesdepartementet. Stockholm och portföljen han gjort finns på Lidingö på den tomt Raoul Wallenberg som barn bodde på somrarna. Dessutom kommer han inom kort att leverera ett Wallenbergmonument till Kanada.

I New York finns också en skulptur på ön Roosvelt Island och som är till för att barn ska kunna leka och rida på den. Min hustru Inger och jag var med när den invigdes och massa barn strömmade in

Kraitzarna har gjort stora utställningar, installationer på rader av platser, inte minst i USA. Inger och jag var till exempel med och invigde en utställning på Longhouse på Long Island, där Ullas torson – alltså skulpturer av överkroppar – i olika grad av fullbordan stod som en fantastisk installation. En vinter vilade deras skulpturer i snön i Chicagos Botanical Garden, där de stod som ett hopp om att våren skulle komma. En tid stod de i gassande sol i Kalifornien.

Ulla och Gustav Kraitz har konst i väldigt många länder. Det är dessutom unikt att Kraitz ställdes ut i Capital Museum i Peking, där jag faktiskt också var invigningstalare. Deras keramiska centrala konst och viss glasyr associerar en hel del till Kinas konsthistoria.

De har naturligtvis stora offentliga, permanenta installationer i Sverige till exempel Katarakt vid Södertull i Malmö: Ett livgivande vattenfall i ett keramisk dike.

Det finns en helhet och ett nära samarbete i det som Gustav och Ulla gör. Gustavs skulpturer har ofta geometriska och arkitektoniska former och Ullas är mer organiska. Det finns exempel – också härinne – på skulpturer som Ulla gjort av havandeskap. De symboliserade döttrarna,

Cecilia, och Anna och också Gustav och Ullas barnbarn. Cecilia och Anna finns f ö här inne i Ravinen med sina design-produkter.

För 15 år sedan kom en bok om Ulla och Gustav Kraitz konst. Boken hette Fertile Forms. Fertile, ett ord som betyder både fruktsam och fruktbar, både bördig och produktiv – talande för den Kraitzska kinsten.

Därigenom fångar titeln det bärande, i djupare mening enda, motivet i Gustav och Ulla Kraitz' konst: Tillbedjan av livet, det tillblivande, groende, växande livet. Det säger mycket om deras konstnärliga insats. Men det vi här kan njuta av är deras fantastiska och energiska insats för att få finansiering och bidragit från sin egen kulturstiftelse. De har slitet i flera decennier för att skapa denna konstnärliga, kulturella mötesplats som nu invigs.

Olle Wästberg